

Digitale kratluskere bruger Danmarks Arealinformation

”Kratluskerne” i Danmarks Naturfredningsforening er flittige brugere af Danmarks Arealinformation, når de undersøger om natur og miljølovgivningen overholdes. Danmarks Arealinformation udstiller og giver et samlet overblik over en række af kommunernes natur- og miljødata og giver derfor kratluskerne gode kort på hånden.

”At vi med Danmarks Arealinformation har fået en direkte adgang til fælles offentlige miljødata på tværs af kommunerne og andre myndigheder, betyder, at vi kan håndtere langt flere sager i dag.” siger biolog og naturfaglig medarbejder Jan Pedersen fra Danmarks Naturfredningsforening.

Danmarks Naturfredningsforening arbejder med mange hundrede sager om året på mulige overtrædelser af natur- eller miljølovgivningen. Hertil kommer henvendelser typisk fra borgere og medlemmer af Danmarks Naturfredningsforening, som har spottet en ændring i den bestående natur. Det er dog langt fra alle sager, som er egentlige overtrædelser.

”Ret hurtig kan vi sortere del af henvendelserne fra, da det viser sig at være lovlige ændring. Det gør vi ved at bruge Danmarks Arealinformation, hvor vi kigger på luftfoto og historikken i området for at vurdere henvendelsen. Derfor er det vigtig, at data på Danmarks Arealinformation er opdateret af myndighederne og gerne med dugfriske luftfotos,” siger Jan.

Selvom Jan godt kan lide at være i naturen, så bruger han meget af tiden foran computeren, når han skal vurdere kommunale afgørelser og eventuelt skrive klager. Danmarks Arealinformation giver ham mulighed for at danne sig et overblik over de samlede miljø- og naturdata, da han fx kan sammensætte de forskellige signaturer og sammenligne dem med luftfoto.

- Et godt eksempel på kratluskeri var i forbindelse med opdyrkningen af braklagte arealer i 2008. Her fik vi meldinger ude fra vores afdelinger om, at der blev genopdyrket mere end, der oprindeligt var braklagt. At der var hold i formodningerne kunne vi tydeligt se på Danmarks Arealinformation, hvor signaturen for fx hede og overdrev mange steder ”svævede” henover dyrket mark, siger Jan Pedersen. Debatten efterfølgende ledte til det ”serviceeftersyn” af § 3, som nu er ved at være færdigt og opdateret på Danmarks Arealinformation.

Før i tiden brugte Danmarks Naturfredningsforening meget tid på at indhente og lede efter data og dokumenter hos forskellige myndigheder. Danmarks Arealinformation har været med til at gøre, at Danmarks Naturfredningsforening kan vurdere langt flere sager.

Arealinformation er på mange områder et meget centralt værktøj i Jan og hans kollegaers arbejde med at stykke klagesagerne sammen. Det betyder derfor meget for dem, at dataene, som kommunerne indleverer til Danmarks Arealinformation, er opdateret, så de vurderer sagerne på et aktuelt grundlag.

”Et eksempel på et nyt kratlusker-tema kan være markvandingstilladelser. Den enkelte boring er en ”dråbe i havet”. Men da vi ved, at der ude omkring i landet bliver givet i tusindvis af tilladelser, der gælder mange år ud i fremtiden, så er det samlet set en udfordring for vores fælles grundvandsressourcer. Her bruger vi også Danmarks Arealinformation til at samle information til vores klager, forklarer Jan Pedersen. Ud fra

luftfotos vil det også typisk være muligt at kontrollere om fredningsbælterne omkring boringerne overholdes, idet sporene fra marksprøjtning nødvendigvis må "rundt om".

Danmarks Arealinformation er krumtappen i arbejdet med at bevare de beskyttede sten- og jorddiger

Danmarks Naturfredningsforening har i øjeblikket fokus på at bevare de beskyttede sten- og jorddiger, som spiller en central rolle for en sammenhængende dansk natur.

- Man kan godt fjerne nogle få møtrikker og skruer i en maskine, men jo flere man fjerner, des sværere bliver det, at få den til at fungere." siger Jan Pedersen om de flere hundrede kilometer beskyttede sten- og jorddiger, der gennem årene er blevet fjernet i den danske natur. Forhøjningerne i sig selv og vegetationen på digerne har nemlig stor betydning for naturen, fordi de fungerer som levesteder og livsvigtig infrastruktur i landskabet for blandt andet padder, krybdyr, markfirben, birkemus, ugler og rovfugle.

- Danmarks Arealinformation er en krumtap i det arbejde, for her kan vi sammenligne luftfotos fra forskellige år og tydeligt aftegne de steder i landskabet, hvor landmændenes sprøjtespor kører direkte hen over arealer, hvor der egentlig burde være et dige. Senest har vi overvåget og kortlagt afgrænsede områder som fx Langeland, Ærø, Horneland ved Assens og Broagerland ved Sønderborg og har blandt andet på den baggrund fremlagt problematikken for Folketingets Kulturudvalg.

Med hjælp fra frivillige har Danmarks Naturfredningsforening gennemgået nogle af de områder, hvor landets mange sten- og jorddiger skulle ligge. Konklusionen er, at der allerede er ryddet flere hundrede kilometer diger, som ellers burde være beskyttet af lovgivningen. Danmarks Naturfredningsforening vurderer, at 5-10% af i alt ca. 34.000 km beskyttede dige er fjernet. Det svarer til et sted mellem 1.500-3.400 km fjernede dige.

Boks: [kratlusker]

En kratlusker er en person, som undersøger og dokumenter overtrædelser af natur- og miljølovgivningen. Udtrykket kom på mode efter vedtagelsen af Danmarks første miljølov i 1974, hvor det blev forudsat, at kommuner og amter skulle varetage tilsynspligten med industri og landbrugs overholdelse af reglerne. Kommunerne var slet ikke forberedt på den nye pligt, og mange steder var lokale erhvervsinteresser så betydningsfulde, at ingen vovede at gå dem på klingen.

Publiceret i Teknik og Miljø maj 2014